

DEMOKRACIJA

Leto IV. - Štev. 7

Trst - Gorica 17. februarja 1950

Izhaja vsak petek

Načelnost

Pred kratkim je potekla zunanji ministru Združenih držav Achesonu prva obletnica njegovega ministiranja. Ob tej priliki so nekateri ameriški listi izrazili tudi nekaj pripomb na račun delovanja zunanjega ministristva v tej dobi. Vodilni dnevnik »New York Times« je med ostalimi zapisal:

»Glas Amerike je seznanjal tujino z našo filozofijo z ogromnim uspehom, prav nič pa ni bilo storjenega, niti v načrtu, niti s praktičnim delom, da bi se o tej filozofiji pogovorili tudi Američani doma, po svojih domovih.«

»Stvarno zblizanje v zunanji politiki je dobro, če zadovolji naš osnovni moralni čut. Nikakor pa ni dobro, če ni v skladu s tem čutom in ga izvedemo le zato, da zadostimo trenutnim potrebam današnje položaja. Naš narod ne bo nikdar dosegel pravičnega in varnega miru samo z gospodarsko močjo in z grožnjo močne vojske obrambe, ki po svoji moči presega nasprotni tabor. Zunanja politika bo uspešna le tedaj, če jo bodo do dna razumeli in podpirali vsi državljani, ki plačujejo davke. Upamo, da bo zunanji minister Acheson v drugem letu svoje službe — in prav tako tudi predsednik Truman — spoznal potrebo in ukrenil vse potrebno. V Španiji in v Bolgariji, v Jugoslaviji in na Kitajskem ne smemo iti tako daleč, da bi pri tem trpela moralna načela.«

»New York Times« je v teh stavkih povedal v bistvu vse, kar so stare celine, posebno Evropa in Azija občutile in mislile, ko so poslušale načela vodilne sile Novega kontinenta in sveta, ter so obenem opazovale njeno praktično politiko. Nekaj je bilo, kar je motilo skladnost med govorjenim in storjenim.

Prvo je nestalnost. Ta nestalnost je gotovo bila v veliki meri posledica nepoznavanja zunanje političnih vprašanj in načel od strani domačega prebivalstva. Predstavniki izvršilne oblasti so morali pogosto popolno nepravilno menjavati svojo taktiko pod vplivom domače politike. Kakor pa vidimo je ameriško časopisje to napako že opazilo in prepričani smo, da jo bo pomagalo odpraviti.

Drugo pa je vprašanje načelnosti. Zunanji opazovalci so pogosto prihajali do zaključka, da so se Združene države v gotovi meri navezale angleške taktike, ki se je vedno razvijala po načelu manjše trenutne škode, odnosno večje trenutne koristi, ne oziraje se na to, ali je za svojo trenutno korist pahnila v prepad svojega največjega zaveznika. To so trpko občutili in se občutili posebno vsi jugoslovanski narodi, katerim pri tem prav nič ne pomagajo vsa nakučna britanska obžalovanja in priznanja.

Vsa politika Velike Britanije je bila vedno improvizacija, pogosto sijajna in izredno uspešna, toda nikdar ni bila Velika politika, ki bi služila doslednemu uveljavljanju novih načel v času zgodovinskih prelomov. Britanska politika je morda najslabši primer brezkompromisne in brezobzirne službe britanskim državnim koristim. Kot taka zasluži svojevrstno priznanje. To je, kakor pravijo Francozi, politika »Raison d'Etat« — politika državne koristi. Zanj so načela samo sredstvo, ne pa smoteli!

Danes pa ni več čas za take igre. Živimo v času spopada idej, ne držav. Zato je predsejem potrebna zvestoba idejam. Saj so n. pr. celo v najnovejšem času popolnoma odpovedala vsa predvidevanja, ki so napovedovala, da se bodo kitajski komunisti odpovedali nadaljnji ekspanziji čim bodo dosegli uresničenje svojih nacionalnih idealov, t. j. čim bodo komunistizirali Kitajsko. Doživeli pa smo, da se komunisti ni ustavili! Danes grozi plamen vsej Aziji! Tudi v Evropi se komunisti ne zadovolji z »železnim zastorom«, ki bi po vsej strateški logiki vendar nudil Sovjetski zvezi zadostno varnost. Živimo torej v nekem novem času, nerazumljivem za vse tiste, ki gledajo na zunanjo politiko z očmi stare diplomacije.

Združene države bodo lahko uspešno vodile svojo politiko samo v kolikor jo bodo spravile in sklad z novo stvarnostjo, ki jih je postavila na čelo tistega dela sveta, ki se bori za svobodo in človečanske ideje osebnosti, proti mraku in suženstvu novih totalitarizmov. Danes ni prostora za kratkotrajne in kratkovidne državne sebičnosti! Danes gre za uresničenje in obrambo vsega tistega, kar je dvignilo zapadnega človeka in omiklo njegovo na vodilno mesto! Zato tudi

Laburizem: biti ali ne biti

Ob splošnih volitvah v Angliji

Prihodnji teden bodo v Angliji splošne volitve, katerih ne pričakuje z nestrpnostjo samo angleška javnost, ampak več ali manj ves svet. Na teh volitvah bo po eni strani laburistična stranka dajala obračun, kako je vodila notranjo in zunanjo politiko države v obdobju od Potsdama do vodikove bombe, po drugi strani pa bo volivni izid že sam po sebi delno nakazal smeri britanske politike za prihodnje obdobje petih let. Angleški volivec se bo na teh volitvah izrekel, ali še vedno odobrava socialistično smer, za katero se je izrekel leta 1945, ali pa bo odrekal zaupanje vladi, ki je z obsežnim podpravitvenim programom bistveno spremenila gospodarsko lice države. V manjši meri bo volivec izrekel sodbo tudi o vladni zunanji politiki, ki ji je po sodbi mnogih v zadnjih letih manjkalo načelne odločnosti in doraščlosti splošnemu svetovnemu položaju.

Glavna tekmeča bosta tudi na teh volitvah laburistična in konservativna stranka. Manjšo vlogo bodo igrali liberalci. Najskromnejše mesto je brez dvoma določeno neodvisnežem in komunistom.

Angleške volitve so vedno zanimive že same po sebi. Osnova oblasti določene stranke je njena absolutna zmaga, ki pa se ne izraža v končnem številu zanj oddanih glasov v vsej državi kot celoti, ampak v poedinah volivnih okrožjih. Mogoče je celo primer, da pojanje zmagovita stranka v vsej državi kot celoti manjše število glasov od nasprotna stranke, a dobi v parlamentu kljub temu večino, ker ji je pač uspelo, da je dosegla večino po posameznih volivnih okrožjih. Zelo zanimiv pa je v Angliji, kjer se odigrava volivni boj med dvema precej enako močnima strankama, še neki drugi pojav. Vidimo namreč, da odloča o usodi države v bistvu le neznatna manjšina, to je tisti volivci, ki predstavljajo razliko med oddanimi glasovi ene in druge stranke. Ta »jeziček na tehtnici« je znašel pri zadnjih angleških splošnih volitvah pred petimi leti komaj 8 odstotkov celotnega števila volivnih udeležencev. Ta manjšina ne predstavlja jedra niti ene niti druge stranke, marveč politično manj opredeljeni sloj, ki se odloča za eno ali drugo stran tak rekoče šele v zadnji minuti na podlagi trenutnega vrednotenja položaja, osebne priaznosti, na podlagi volivnih gesel in sličnih ne preveč globoko preučeni in dojetih okoliščin.

Tudi pri bodočih volitvah bo v bistvu odločala ta manjšina. Nobena dvoma ni, da smo posebno v zadnjem času opazili pri angleškem volivcu odklon od laburizma. To so pokazale razne nadomestne volitve, pri katerih so sicer še vedno zmagovali laburisti, toda ne več s toliko večino kot pri splošnih volitvah leta 1945. Isto dokazujejo tudi razna otipavanja javnega mnenja, v kolikor se lahko nanja zanememo. Za volitve, ki bodo prihodnji teden, postavljajo torej naslednje vprašanje: ali bo odklon ne more biti mesta za kompromise in trenutno politiko. V vprašanju so mnogo večje stvari!

Dve sili stojita na čelu vseh svetov: Združene države in Sovjetska zveza. Sami sta in nikjer ni nikogar, ki bi bil tako močan, da bi lahko za njunim hrbtom ital svojo igro, podobno kot si je to v preteklosti lahko privoščila Velika Britanija. Kljub temu pa so obema potrebni zavezniki, obema je potrebna naklonjenost svetovnega mnenja. A katera jih bo imela? Prvenstveno tista, ki zagovarja svetlejšje ideale, ki so človeku ustvarila večjo srečo, ki bo tem svojim načelom in vsem svojim zaveznikom ostala zvesta do skrajnosti, v dobrem in zlu.

Združene države so po kratkem iskanju vse to spoznale. Dokaz za to nam je pisanje ameriškega časopisja in končno nam je dokaz lahko tudi pismo, ki ga je pred dobrim tednom pisal Acheson senatorju Lehmanu, biseru ozkemu sodelavcu predsednika Roosevelta: »Nedvomno je eden naših glavnih virov za moč na svetu danes zaupanje, ki ga imamo mi sami in ki ga imajo drugi svobodni narodi v nedotakljivost naših smotrov. Iskreno podporo, katero dobivamo v mednarodni skupnosti, nam dajejo drugi narodi prostovoljno, ker

od laburizma zadosten, da bo prinesel zmago konservativcem ali ne? Pomembnosti že omenjene »odločujoče manjšine« se zavedata obe glavni stranki, ki sta ravno zaradi tega precej omilili volivna gesla in jih tako napravili privlačna za to tolikanj dragoceno manjšino.

Kakšna pa so ta volivna gesla? Laburisti in konservativci so najbolj izdelali in razvili svoj notranjopolitični program, ki se tiče financ, podpravitvenja, delovne in socialne politike ter poljedelstva. Pogledimo si nekatere točke teh programov.

Laburisti izjavljajo, da je najvažnejša naloga gospodarska obnova države. Zavzemajo se za polno zaposlitev delovne sile, povečanje proizvodnje in izvoza, znižanje proizvodnih stroškov, izenačenje plač med moškimi in ženskami (čim bodo to dopuščale gospodarske razmere), nadaljevanje nadzorstva nad cenami, za podpravitvenje industrije sladkorja, cementa, vodovodov, trgovine na veliko z mesom, kmetijske industrije in za izvedbo že odobrenega zakona o podpravitvenju jeklarke in železarske industrije. V zunanji politiki hočejo nadaljevati z delom za mir in stati na odločen stališču varovanja položaja, ki ga ima Britanija v svetu. Pripravljeni so sodelovati s Sovjetsko zvezo in z vsako drugo državo, ki je voljna sodelovati za mir in pravico.

Konservativci izjavljajo, da sta glavna politična smotra vzpostavitve angleške gospodarske neodvisnosti in popolna osebna svoboda državljanov. Država lahko pride do prvotne moči samo s pomočjo radikalne spremembe duha državne uprave in ukinitve nepotrebne gospodarske nadzorstva. Zavzemajo se za povečanje proizvodnje in za znižanje proizvodnih stroškov. Javni izdatki se morajo drastično znižati. Znižati je treba tudi davke. Ohraniti je treba polno zaposlitev in neobhodno potrebno življenjsko raven. Nadzorstvo je treba zmanjšati na najnižjo stopnjo in ga po stopoma odpraviti. Takoj je treba napraviti konec politiki podpravitvenja; zakon o podpravitvenju železarske in jeklarke industrije je treba razveljaviti, decentralizirati premogovno industrijo ter železnice in vrniti cestne prevoze zasebni pobudi. V zunanji politiki mora Velika Britanija napraviti vse za mir in varnost v okviru Združenih narodov in v vedno tesnejšem sodelovanju s Commonwealthom, zahodno Evropo in Združenimi državami. Pomagati mora z vsemi sredstvi državam Evrope, Azije in drugih celin v odporu proti komunistični napadalnosti. Nadalje pravijo, da konservativna stranka nikakor nima za vedno izgubljenih tistih držav, ki so zdaj pod komunističnim jarmom. Trdijo tudi, da se je socializem izkazal v tujini za šibak branik proti komunizmu.

Obe stranki se soglasno izrekata za vso pomoč poljedelstvu, od katerega pričakujeta, da bo izpolnilo svojo dolžnost.

imajo vero v nas. Ta položaj moralnega vodstva nam nalaga veliko odgovornost. Ne smemo porušiti zaupanja, ki ga imajo drugi v nas; in gotovo bi ga porušili, če bi zaradi trenutnega dobička opustili velika moralna načela, v službi katerih se nahajamo.«

Svet potrebuje vero, potrebuje luč, ki naj ga vodi iz mraka, zmede in obupa k soncu nove sreče! Združene države so poklicane da to luč dvigajo in nosijo. Vero vanjo pa bodo dale samo, ako bodo same vanjo verovala z vsem potrebnim apostolskim žarom, ako bodo načela te vere povsod in v vseh okoliščinah načelno in dosledno izvajale.

Na mrtvi straži v Trstu, na meji dveh svetov, na točki, v katero so uprte oči mnogih zaslužjenih narodov, čakamo tudi mi, da se prične tudi v naših malenkostnih krajevih vprašanjih uresničevati vsaj tisti del demokratične načelnosti, ki je dosegljiv in ustvarljiv v okviru danih možnosti.

Dejanja naj zabrišejo razliko med rečenim in storjenim!

Vedno smo verovali v velik in pošten idealizem naroda Združenih držav in najnovejši razvoj nas u-trjuje v prepričanju, da ne bomo razočarani!

Oglejmo si še volivni program liberalcev. Zavzemajo se za polno zaposlitev in socialno skrbstvo, za znatno znižanje javnih izdatkov in davkov, zlasti trošarine in dohodarine. V pogledu podpravitvenja stoji na istem stališču kot konservativci. Nadalje se zavzemajo nad čim manjšim nadzorstvom nad trgovino in industrijo, za ukinitve usmerjevanja dela, za ukinitve velikih vladnih nakupov in napravljajna zalog.

Zanimivo je, da laburisti v svoji volivni propagandi nikjer ne omenjajo zasluga Marshallovega načrta pri vzpostavljanju britanskega gospodarstva. Konservativci jih zaradi tega močno napadajo in jim očitajo, da je prišlo do tako velikega odstotka zaposlenih, s katerim se hvalijo laburisti, ravno zaradi pomoči Marshallovega načrta, to je Amerike, ki je dala od konca vojne do danes Veliki Britaniji že 6,5 milijonov dolarjev.

V zvezi s tem vprašanjem in izidom volitev, ki so pred vrati, pa je zanimivo tudi stališče, ki ga te dni lahko slišimo med ameriški senatorji. Po mnenju mnogih bi ponovna laburistična zmaga nujno povzročila pomembno odtegnitev Marshallove pomoči. Konservativna zmaga pa bi zelo olajšala odobritev ECA načrta za tretje leto. Po

mnenju senatorja Smitha bi imel kongres več zaupanja v britansko gospodarsko politiko, ki bi jo vodil Churchill.

Kakšni bodo izidi prihodnjega tedna? Marsikdo si s tem danes beli glavo, nihče pa si ne upa izreči določene napovedi. Če bi sodili po dejstvu, da so zadnje volitve v nekaterih državah pokazale močan odklon od leve proti desni (v prvi vrsti v Avstraliji in v Novem Zelandu, kjer so socialisti izgubili večino), potem bi utegnili soditi, da temu procesu liberalizacije ne bo usla niti Anglija. Vsekakor je danes v svetu razpoloženje, ki si želi prej zmage konservativcev kot pa laburistov. Zdi se namreč, da vlivajo konservativci svetu več zaupanja vsaj v pogledu načelnosti, ki je danes prepotrebna predvsem v zunanji politiki. Po drugi strani pa je spet res, da so bolj »Angleži« kot laburisti.

Zanimivo je tudi vprašanje usode podpravitvene imovine v primeru konservativne zmage. Popolna vrnitev v staro stanje bi bila izključena, česar se do določene meje zavedajo tudi konservativci sami. V ostalem pa je to tudi tisto težko vprašanje, ki bi se v večji meri pokazalo takrat, ko bi se vzhodna Evropa otresla komunističnega »socializma«.

Evropski obnovitveni načrt in Svobodno tržaško ozemlje

Pomanjkljivosti dosedanjega načina razdeljevanja kreditov

Naš list je že ponovno izrazil misel, da bi morala biti pri razdeljevanju kreditov iz Evropskega obnovitvenega načrta udeležena tudi krajevna mala in srednja industrija v večji meri, kakor pa je to bilo doslej. V tem smislu smo posebe omenili oni del poročila gen. Alreya, iz katerega je bilo razvidno, da se je v drugem polletju preteklega leta delež dveh skupin industrije pri kreditih nekoliko povečal. Obenem pa smo izrazili željo, da naj temu povečanju slede še druga.

Zato smo s posebnim zadovoljstvom sprejeli na seji tržaškega občinskega sveta govor zastopnika Tržaškega bloka odv. Maria Stocca, ki je z odločnimi besedami in jasnim izjavljanjem opozarjal na omenjeno pomanjkljivost v krajevni kreditni politiki Evropskega obnovitvenega načrta. Med ostalimi je dr. Stocca izjavil:

»Izneseni podatki o uporabi lirskega fonda Evropskega obnovitvenega načrta so nadvse značilni. Od približno 30 milijard, ki so predvidoma na razpolago za štiriletnje 1948 - 52, bi morale po načrtu biti porabljene tri četrtine tega zneska za gradnjo ladij in skoro vso preostalo četrtino naj bi dobila velika industrija.

Upravičeno pričakujemo, da bodo tudi ostala področja tržaškega gospodarstva pripuščena k ugodnostim Evropskega obnovitvenega načrta.

Nepravilno je, da bi samo ladjedelniška in druga velika industrija uživali take podpore, posebno še, ko gre v tem primeru za podjetja, ki zasledujejo gospodarske smotre in dosega dobičke, ki v svoji končni obliki niso istovetni s koristimi Svobodnega tržaškega ozemlja. Večinoma so to podjetja, ki imajo svoje glavne sedeže v Italiji, katera nadzira njihovo delovanje preko posebnih ustanov, kakor so IRI in FINMARE. Vsa ta podjetja uživajo ugodnosti Evropskega obnovitvenega načrta v Italiji!

Pravilno bi bilo, da se uporabljajo sredstva Evropskega obnovitvenega načrta na našem ozemlju v izključno korist našega ozemlja. V ta namen bi bilo priporočljivo čimbolj pomagati srednji in mali industriji. Ne smemo pozabiti raznih javnih del in drugih splošnih potreb, posebno tistih, ki zadevajo širše koristi. Na ta način ne bo

potem rešitev vseh teh vprašanj več omejena samo na ozki okvir možnosti, s katerimi razpolagajo Vojaška uprava, krajevne edince in gospodarska podjetnost.«

V zaključku svojih tozadevnih izjav je odv. Stocca izrazil svoje soglasje z občinskim svetnikom Franzilom, ki je prvi govoril o tem vprašanju in je izrazil upanje, da bo poziv, namenjen predmetnim odgovornim činiteljem Evropskega obnovitvenega načrta, naletel na ono razumevanje in podporo, kakršno zasluži.

Pozivu odv. Stocca se pridružujemo tudi mi in vsa slovenska javnost, ki pogosto z nejevoljo opazja, kako se Trstu namenjena in v Trstu zbrana sredstva prelivajo preko njegovih meja v korist drugih krajev in — ako že govorimo o ladjah — neredko celo v korist drugih pristanišč in družb. Podjetja, ki so že v preteklem desetletju živevala v glavnem od državne podpore in zaščite se tako tudi sedaj ponovno pojavljajo kot izključni užiteniki vseh mogočih podpor, na škodo mnogih drugih, sicer manjših, toda pogostoma mnogo bolj zdravih in krajevno pomembnejših podjetij in potreb. S takim mestoma nepravilnim zdravljenjem tržaško gospodarstvo ne bo moglo ozdraveti!

Ponovno obžalujemo, da se pri ustvarjanju raznih odborov tukajšnje uprave Evropskega obnovitvenega načrta ni pritegnilo k sodelovanju tudi predstavnikov našega slovenskega življa, kajti kakor vidimo, bi bilo nekoliko kritike samo v obojestransko korist.

Ali si že storil svojo narodno in socialno dolžnost?

Slovinci, spominjajte se Slovenskega dobrodelnega društva ob veselih in žalostnih dogodkih življenja.

Darove v denarju in blagu lahko pošljete po pošti ali oddaste osebno v uradu društva, v ulici Machiavelli št. 22, vsak torek od 10. do 11. ure in vsak petek od 15. do 16. ure.

Od srede do srede

7. FEBRUARJA: Ameriški visoki komisar Mac Cloy je imel triurni razgovor s predsednikom zahodne nemške vlade Adenauerjem. — Francoska javnost odobrava odločen nastop Mac Cloya proti zunanje političnim zahtevam zahodne nemške vlade. — Po sklepu zahodnih nadzorstvenih organov je prepovedano izvažanje jekla iz zahodne Nemčije na sovjetsko področje. — Belgijski kralj Leopold odklanja vsak kompromis glede svoje vrnitve na prestol. — Angleška vlada je priznala indokitaško vladno cesarja Bao Daja. — Poglavar Senusov zahteva popolno osamosvojitve Cirenajke tudi izpod nadzorstva OZN.

8. FEBRUARJA: Italijanski mandat za zaupno upravo v Somaliji je postal izvršen potem, ko sta ga po ostrih debatah sprejeli poslanska zbornica in senat in ga podpisal predsednik republike Einaudi. — V Beogradu se je začel proces proti skupini študentov, ki je organizirala tajno »Zvezo jugoslovanskih narodov« za strmoglavljenje sedanega režima. — Belgijska poslanska zbornica je odobrila razpis referenduma o povratku kralja na prestol. — Propadajo poizkusi italijanskih komunistov, da bi organizirali med pristaniškimi delavci odpor proti razvozarjanju orožja, ki ga bodo ZDA poslane v Italijo, kot predvideva Atlantski obrambni načrt.

9. FEBRUARJA: Avstralska vlada preučuje možnost o prepovedi delovanja komunistične stranke. — Indija bo v kratkem sama proizvajala jedrno silo. — Francosko javno mnenje je zmedeno, kar gre v korist desničarjem, ki močno napadajo vlado. — Londonsko sodišče je odreklo italijanski republiki pravico do enega milijona in pol funtov sterlingov, ki jih je pokojni kralj Viktor Emanuel III. naložil v angleški banki Hamros. — Kitajsko nacionalistično letalstvo silovito napada z otoka Formoze indokitaško središča na ozemlju Kitajske ljudske republike.

10. FEBRUARJA: Doslej je 128 demokratičnih vodilnih politikov zbežalo iz vzhodne Nemčije. — Ameriški generalni komisar v Nemčiji Mac Cloy izjavlja, da je zapadni del Berlina primerno zaščiten pred najavljenim pohodom pol milijona komunističnih mladincev. — Anglija bo morda skušala posredovati med ZDA in ZSSR. — OZN bo skušala v izrednem zasedanju doseči sporazum glede uporabe atomskega orožja. — Jugoslovanska glada je prošla za ameriško posojilo v višino 36 milijonov dolarjev in za pripravo izjemnega pomočnega načrta za primer resnejšega političnega in gospodarskega ogrožanja jugoslovanskih koristi.

11. FEBRUARJA: Tudi na Švedskem so odkrili atomske špijske delavnosti v korist Sovjetov. — Ameriška »Import Export Bank« je odrekla posojilo Španiji. — Nad severno-afriškim mestom Oronom so se pojavile ognjene krogle, ki so takoj izginile. — Ameriška oblast so v japonskih lukah zaplenila osem kitajskih nacionalističnih ladij, ki jih kitajska nacionalistična vlada še ni plačala ameriškim dobaviteljem. — De Gaulle odklanja vsak sporazum s sedanjo francosko vlado in javlja, da se bo boril za demokratično dosego oblasti na podlagi volitev.

12. FEBRUARJA: Sovjeti obdolžujejo zahodne sile za neuspeh razgovorov o deseti kontrole nad atomskim oboroževanjem. — Komunisti so v Parizu z velikim obhodom proslavljali obletnico februarjskih dogodkov iz l. 1934. — Francoski golisti upajo na zmago o priliki prihodnjih parlamentarnih volitev. — Churchill je zgoštil v sedmih točkah svoj načrt za vsestransko angleško obnovo.

13. FEBRUARJA: Poveljniki glavnega stana, ki so se vrnili z obhoda po Daljnem vzhodu, so predložili Trumanu taje načrt za obrambo Azije pred komunizmom. — Italijanski zunanji minister Sforza je sprejel Holandca Pelta, komisarja OZN za bivšo italijansko kolonijo Libijo. — Pripravlja se podpis letalskega dogovora med Jugoslavijo in Italijo. — ZDA so pripravljene pogajati se z ZSSR, toda le v okviru OZN. — Truman je sklical na zasedanje Državni varnostni svet, pred katerim bo razpravljaj o položaju v Aziji.

Ameriški „Time“ o Titovi Jugoslaviji

Ameriški reviji »Time« in »News-week« sta največji in najbolj vplivni politični reviji v ZDA. Pred nekaj dnevi se nam je nudila prilika, da smo vendarle mogli čitati v veliki ameriški reviji »Time« članek, ki verno opisuje stanje v današnji Jugoslaviji. Istočasno so tudi drugi veliki ameriški listi objavili poročila svojih dopisnikov iz Jugoslavije, s katerimi obveščajo svoje ameriške čitatelje in s tem tudi svetovno javnost o nasilju in terorju, ki ga izvajajo današnji komunistični oblastniki nad jugoslovanskim ljudstvom.

Bil je že skrajni čas, da so se ameriški demokratični časniki zbudili in postavili svoje pero v službo svobode in demokracije ter obložili pred vsem svetovnim javnim mnenjem nasilno Titovo vladavino v Jugoslaviji. To je bilo tembolj potrebno, ker Amerikanci in Angleži mnogo dolgujejo jugoslovanskim ljudstvom.

Prepuščamo sedaj besedo gospodu Andreju Laguerreu, ki piše v svojem članku v reviji »Time« z dne 30. januarja 1950 naslednje glade stanja prehrane v Jugoslaviji:

»Rdeči oblastniki današnje Jugoslavije trdijo, da živi ljudstvo danes bolje nego pred vojno in da se splošne prilike izboljšujejo iz dneva v dan. Morda je res, da manjšina ljudstva v najbolj zakonitih predelih Crne Gore in Makedonije je danes bolje kot pred vojno, vendar razpolaga velika večina Jugoslovancev danes z mnogo slabšo prehrano nego pred vojno.«

Ameriški dopisnik piše naslednje v zvezi z industrializacijo države:

»Današnja jugoslovanska industrija proizvaja draže nego bi jo stali proizvodi, uvoženi iz inozemstva. V Jugoslaviji pride laže do tujih vojaških podatkov nego do resničnih podatkov o njeni gospodarski in proizvodni zmogljivosti.«

Laguerre tako gleda na demokracijo, ljudsko voljo in ljudsko oblast:

»Po najnovejših podatkih ima KPJ 468.000 članov ali 3 odstotke vsega prebivalstva. L. 1941 je imela partija 12.000 članov, od katerih jih je samo 3.000 preživelo vojno. Stara komunistična garda predstavlja torej komaj 1 odst. od 3 odst. celokupnega današnjega članstva KPJ. Centralni komitet KPJ je sestavljen od 63 članov, a vsi pripadajo čarodejnemu številu 3.000. Ravno tako je tudi zvezna vlada sestavljena od 28 članov, kakor ostala vrhovna birokracija v mestih federalnih republik. Devet od desetih častnikov je komunistov.«

Ameriški dopisnik meni naslednje o dozevtem Titovem prehodu v demokracijo in o zapuščenju komunistične ideologije:

»Jugoslovanski kakor tudi ostali tujim komunistom zatrjuje Tito, da je Jugoslavija bolj komunistična od same Rusije. Zapadnim demokracijam pa on medtem diskretno zagotavlja, da prehaja Jugoslavija postopoma v liberalizem.«

Nekoliko dalje pravi Laguerre:

»Gola resnica je, da je Jugoslavija pokvarjena in poniževalna komunistična država. Ona ima novo aristokracijo — partijske oblastnike s svojimi Buick avtomobili na Dedinju, novi srednji stan — visoko uradništvo in novi proletarijat, ki je siromašnejši in mnogo večji od predvojnega. Jasno je, da je mnogo napravljenega in tudi nekaj zemlje meliorirane, toda vse to na ceno nečloveške življenjske ravni, neizrečene utrujenosti ljudstva in nemožnosti sprotnega razvoja od laži; skratka, to je družabni red, v katerem dve stvari predstavljata največje zlo: spoštovanje Boga in nepokorščina državi.«

Glede števila zapornikov pa piše Laguerre naslednje:

»Javili so mi uradno, da je v zaporih samo nekoliko stotin Jugoslovancev. Akoravno je to število smešno nizko, je vendarle res, da je mnogo več zapornikov izven zaporov kot v zaporih samih.«

O verski svobodi piše ameriški dopisnik:

»Deco učijo: ne hodi v cerkev; Boga ni; pridi k nam, sicer ne boš mogel hoditi v šolo niti dobiti dela.«

Kako se morajo n. pr. kmetje naučiti lekcije, za primer da jih kakšen tujec kaj vpraša o novi Jugoslaviji, pa pravi naslednje:

»V Vojvodini sem srečal kmeta, ki se je te lekcije dobro naučil. Vprašal sem ga, koliko konj ima in odgovoril mi je: »Imam jih 98 odstotkov.« Vprašal sem ga zopet: »Od česa 98 odst.? Morda od onega, kar si imel pred vojno ali od onega, kar bi želel imeti?« Pa mi je zopet odgovoril: »98 odstotkov brez vsakega nadaljnjega pojasnila.«

Kaj pomenja zaprositi v Jugoslaviji potni list za inozemstvo, razlaga Laguerre takole:

»Govoril sem s hrvaškim kmetom, ki mi je rekel: »Jem dobro kot pred vojno, ali če bi imel deset sinov, bi poslal vse v inozemstvo.« Vsak Jugoslovane, ki zaprosi za potni list, da bi zapustil državo, je lahko prepričan, da bo zaprt.«

O načinu izpraševanja zapornikov in o njihovih priznanjih piše Laguerre:

»Preteklega oktobra je stal pred sodiščem na Cetinju menih Kalodjera iz južne Dalmacije. V sodno dvorano je stopil vidno razburjen, akoravno na njemu ni bilo opaziti vidnih znakov mučenja. Državni tožilec je prišel citati njegovo priznanje. Ali svedčnik ga je prekinil rekoč: »Zaradi vašega mučenja nisem vedel, kaj govorim.« Sodnik je tedaj zavpil: »Kako si drzneš sploh pomisliti, da bi se naši varnostni organi posluževali tako nečloveškega zasliševalnega načina?« Svedčnik Kalodjera mu je nato odgovoril: »V usta so mi stavili električni vod, po katerem so mi v telo spustili električni tok.«

O svobodi in pravicah državljanov FLRJ pravi ameriški dopisnik:

»U.D.B. ima 40 tisoč mož. Vsak Jugoslovane ima pri njej svoj politično evidenco ali karakteristiko. Njena vsemoč ne pozna mej. Nekaj oficir U.D.B. je nedavno takole obrazilil njeno oblast nekemu »negativnemu« Jugoslovancu: »Mi lahko zapremo vsakogar in sicer ga lahko zapremo na osnovi poljubne obtožbe, mi ga lahko obsodimo na katero koli določeno zapora, moremo ga pa tudi ubiti.«

Ameriški dopisnik je smatral za umestno, da objavi v svojem članku tudi naslednjo narodno domisljico:

»V Jugoslaviji pripovedujejo sledečo narodno domisljico o Srbu, ki je nameraval izvršiti samomor. Policijskega dovoljenja za puško seveda ni mogel dobiti. V lekarni so bile police prazne, strupa si torej tudi ni mogel nabaviti. Ker tudi ni imel dovolj odrezkov za nabavo tekstilij, ni mogel kupiti niti vrvi, da bi se obesil. V tiski stopi zato do Titove vile in tam zakriči: »Doli Tito, na vešala z njim!« Računal je pač, da ga bo Titova garda na mestu pobila in ga rešila vseh daljših nepravil. Ali čim so ga vojaki slišali, so pometali puške in začeli kričati: »Ah, Amerikanci so prišli!«

Akcijski odbor za obrambo Svobodnega tržaškega ozemlja

Slovenski demokratski zvezi Slovenski krščanski socialni zvezi Skupini Neodvisnih Slovencev

TRST

Naš Akcijski odbor za obrambo STO-ja si šteje v čast, da Vam dostavlja priloženo spomenico, ki jo je vodstvo Tržaškega bloka odobrilo.

Naš Akcijski odbor izraža ob tej priliki željo, da bi se naše prizadevanje vzporedno z Vašim prizadevanjem moglo uspešno uveljavljati za doseg skupnega smotra obrambe STO-ja.

V prepričanju, da nam ne bo manjkalo uspeha pri tem našem delu, Vas bratsko pozdravljamo.

Predsednik:
Odv. Mario STOCCA

SPOMENICA

Ker predstavlja STO, ustanovljeno in priznano po mirovni pogodbi, kompromisno rešitev, ki je postala nujna ne samo zaradi političnih in gospodarskih zahtev prebivalstva STO-ja, temveč tudi zaradi nasprotujočih si koristi Italije in Jugoslavije ter drugih sil, ki imajo svoje koristi na našem ozemlju, ki je tako velikega evropskega in svetovnega pomena;

ker je bilo samo na podlagi tega kompromisa mogoče doseči mir med zavezniki in pridruženimi silami ter Italijo;

ker jamči ta rešitev državljanom STO-ja osnovne človečanske pravice in svoboden razvoj vseh prosvetnih in narodnostnih vrednot tu prebivajočih prebivalcev, katerim jamči blaginjo in gospodarski napredek;

ker je STO neobhodno potrebno za ureditev in gospodarsko ustultev našega prostora naravnega zaledja, ki ima v Trstu svoje obmorsko izhodišče in tradicionalno luko za ves svoj prekomorski promet;

ker more na tej stični točki med Italijo in Jugoslavijo samo obstoj STO-ja tvoriti spojni most med sosednjimi narodi, medtem ko bi njegova ukinitve in vzpostavitev neposrednih državnih mej tvorila pregrajno steno med istimi narodi in nevarno torišče sporov med dvema državama;

ker sedanja politična smer angloameriške in jugoslovanske zaupne uprave, namesto da bi stremela po popolniti STO-ja kot neodvisne politične tvorbe, ga upravlja kot ozemlje v likvidaciji odnošne ozemlje, določeno za razdelitev, kar je najostrejša nasprotje in očitna kršitev točnih določb mirovne pogodbe in zaupne uprave, poverjene obema vojaškima upravama po Varnostnem svetu Organizacije združenih narodov;

ker je STO, kljub svoji nesmotrni in razkošni sedanjí upravi vendarle življenjsko in ker niso njegove gospodarske prilike nič slabše od onih v sosednjih državah, ampak se stalno izboljšujejo in je celo predvidena za nas samozadostnost za l. 1952;

ker je pretveza revizionističnih struj o domnevnih narodnostnih sporih na STO-ju gola izmišljotina, ki se je poslužujejo sile, ki so nam tuje in ki so nenaklonjene koristim in blaginji STO-ja;

ker spravlja najnovejši razvoj politične smeri zaupnih uprav in zadržanje uradnih predstavnikov komunističnih partij v resno nevarnost obstoj STO-ja, kar bi imelo nevarne posledice za bodočnost našega prebivalstva in za evropsko ravnovesje v službi miru;

je sklenil Tržaški blok, da ustanovi Akcijski odbor za obrambo STO-ja, kateremu daje največja pooblastila za vsa dejanja politične, gospodarske in prosvetne narave v srhu dokončne uresničitve navedenih smotrov na domačem in mednarodnem polju.

Odv. Mario STOCCA

Senatni odbor odobril osnutek zakona o razseljenih osebah

Izboljšani zakon o razseljenih osebah je za korak bližji svoji uresničitvi sedaj, ko je senatni pravni odbor odobril zakonski osnutek, po katerem bi lahko prišlo v Združene države do 30. junija 1951. leta 320.000 beguncev. Osnutek mora preučiti ves senat, a datuma za to še niso določili. Poslanska zbornica je sprejela izboljšani begunski zakon že lansko leto.

Razni člani senata menijo, da bo senat osnutek odobril še na tem zasedanju, in da je v redu ter ga ne bo treba nič spreminjati. Predsednik Truman in drugi pa so mnenja, da je preozek v svojih zahtevah glede poklica in narodnosti beguncev ter ni pripravljen do verskih in rasnih manjšin. Če ostane osnutek tak, kot ga je odobril senatni pravni odbor, tedaj bi novi zakon dvignil kvoto beguncev od 205.000 na 320.000. To je za 19.000 beguncev manj, kot dovoljuje osnutek, ki ga je sprejela poslanska zbornica. Oba osnutka vpljučujeta v predlagani kvoti 124.000 beguncev, ki so že v Združenih državah. Obe zbornici bosta tudi prenesli tako imenovani mejni datum od 22. decembra 1945 na 1. januar 1949. To pomeni, da bodo smeli v Združene države vsi tisti begunci, ki so se javili v taboriščih IRO do 1. januarja 1949.

Predlog senata in poslanske zbornice bi s tem podaljšal ameriški načrt do 30. junija 1951. Po sedanjem zakonu bi morala prenehati ameriška pomoč beguncem 30. junija letošnjega leta. Senatni zakonski osnutek bi poleg 320.000 razseljenih oseb dovolil vstop v Združene države tudi 7.000 otrokom, 2.000 vojnim sirotam ter 5.000 drugim otrokom, ki so jih Američani posinovili v tujini. Nadalje bi dovolil vizume 10.000 grškim razseljenim osebam iz zadnje državljanske vojne v njihovi domovini, 18.000 Poljakom, ki so se borili z zavez-

Nekaj dejstev...

V teh dneh tržaške stavke ne bo škodilo, če približemo nekaj dejstev, ki jih ne morejo ovreči ne voditelji stavke, niti delodajalci, ki so se pokazali preveč nepopustljivi:

1) Kratkovidni industrialci so ne samo pri nas, temveč tudi drugje po svetu bistveno pripomogli k širjenju komunizma s tem, da so mnogokrat odklanjali tudi povsem upravičene delavske zahteve.

2) Stavkovnih gibanj so se zelo uspešno že od nekdaj posluževali komunistični agitatorji za doseg čisto političnih smotrov, ki nimajo nič skupnega z delavskimi koristmi.

3) V državah pa, kjer so prišli na oblast komunisti, so v krvi zadušili vsak poizkus stavkanja, vsako drugo delavsko zahtevo po izboljšanju splošnega položaja in še posebej po izboljšanju delavske življenjske ravni.

4) V državah, kjer so komunisti na oblasti, je delavska življenjska raven najnižja. Po nepristranskih — sindikalnih — podatkih, je lestvica življenjske ravni v raznih deželah na svetu sledeča:

ZDA in Avstralija: približno 100
Kanada, Danska, Norveška : » 85
Svedska, Anglija : » 65
Svica, Finska, Irska : » 45
Zahodna Nemčija, Francija : » 35
Italija, Avstrija : » 25
Sovjetska zveza : » 13

To pomeni, da mora ruski delavec, ki mu kroji usodo velika zaščitnica delavskega stanu: komunistična partija, delati sedemkrat ali osemkrat več, preden zasluži toliko, da si lahko kupi isto količino hrane, obleke, itd. kot avstralski ali ameriški delavec. Delati mora šestkrat tako dolgo, da je na istem, kot Norvežan, Danec, Kanadčan, itd.

5) V mnogih državah, kjer so na oblasti socialisti, ali druge komunistične stranke, uživajo delavci vse pravice in se jim tudi gmotno dobro godi. V državah pa, kjer je na oblasti komunizem, nimajo delavci niti političnih svobod, niti dovolj kruha.

6) Zaključek, ki ga iz vsega tega lahko napravi vsak delavec, je ta, da pri reševanju delavskih vprašanj komunisti ne bi smeli imeti glavne besede. Delavske koristi lahko uspešno zagovarjajo, branijo in zastopajo le taki ljudje, le take organizacije, ki so z delom in uspehi pokazali, da jim je pri srcu res samo delavski blagor. Slovenski delavci, ki imajo s komunisti tukaj in onstran meje že dovolj izkušenj, se tega že v precejšnji meri zavedajo. Ali bi ne bil že čas, da si izberejo take zastopnike, ki bodo gledali na koristi delavcev, ne pa na koristi partije?

7) Industrialci, ki se upirajo pravični rešitvi delavskih zahtev, kot jih postavljajo dobronamerni delavski zastopniki, pa usodno grešijo. Taki industrialci in delodajalci na splošno kopljejo grob sebi in vsej svobodni družbi!

Slovensko dobrodelno društvo v Trstu

bo priredilo v nedeljo, 19. februarja 1950 ob 16. uri

Otroško zabavno prireditev

v prostorih društva v ulici Machiavelli št. 22-II. nad. Nastopili bodo učenci baletne šole z nekaterimi izbranimi plesi. Potem bo prosta zabava za velike in majhne. Med zabavo bo srečolop in maskarada. Prireditve bo poživila godba na harmoniko in klavir. Vstop je prost. Dobrodošli prostovoljni prispevki v dobrodelne namene. Pridite, ne bo vam žal!

Pot k evropski enotnosti

Veliki končni cilj evropske enotnosti bomo dosegli le s težavo in postopoma s pomočjo res življenjskih političnih organov ter z globokim razumevanjem in aktivno podporo raznih narodov. Uresničenje evropske enotnosti je po velikem začetnem povojnem navdušenju naleto prav v zadnjem času na velike ovire, ki pa s svojim obstojem prav nič ne zmanjšujejo njenega velikega in usodnega pomena.

Angleški pisatelj sir Thomas Browne je pred 300 leti dejal: »Vsi ljudje hkrati ne morejo biti srečni, kajti slava enega naroda je odvisna od uničenja drugega.« Tako mnenje je prevladovalo v njegovem času in prevladuje prav za prav skoraj vedno v človeški zgodovini. Le počasi in z velikimi žrtvami je človek prišel do spo-

znanja, da je tako pojmovanje in ravnanje popolnoma zgrešeno. Šele sedaj po najgorenjših preizkušnjah, se je človeštvo pričelo zavediti, da mora narod, če hoče uspevati v blagostanju, imeti tudi procvitajoče sosedje in da noben narod ne more uspevati v uničenem svetu.

Vsa zgodovina Evrope skozi stoletja je bila le krvava zgodovina ene vojne, ki se je stalno ponavljala. Vsako toliko so močje z zelo širokim obzorjem skušali ustvariti med narodi enotnost, ki bi jim prinesla mir in počitek in bi tako pospešila duhovni razvoj in izboljšala njihov materialni položaj.

Nekateri so mislili, da je to možno doseči s silo. Drugi so ta cilj poskušali izvesti z verskim prepričanjem, tretji pa so skušali združiti oboje.

Rimski imperij je imel ta cilj,

Sveto rimsko cesarstvo je v srednjem veku skušalo obuditi preteklost. Prevladovali sta Virgilova in Dantejeva filozofija. Katoliška cerkev je skušala v svetu uveljaviti dogovorno soglasje, iz katerega naj bi se porodilo razumevanje med ljudmi in trajni mir med narodi. Celotno modernost napadale: Napoleon, nemški nacisti in japonski militaristi, so si nadelali masko dobrohotnega človekoljubja. Hoteli so prepričati ljudi, da je vojna le kruto krvavo sredstvo, s katerim bodo dosegli za vedno svoj visoki cilj. Prisiljeno združenje narodov naj bi prineslo dobo trajnega mira.

V našem stoletju smo imeli le dva resnična poizkusa, da bi se narodi prostovoljno združili. Prvi je bil Društvo narodov, drugi pa je Organizacija združenih narodov. Prvi je doživel neuspeh, drugi pa še ni mogel uspeti zaradi stalnega nasprotovanja Sovjetske zveze. Zaradi tega so se oni, ki so prepričani, da je obsežnejše združenje človeštva potrebno, odločili, da si poiščejo druge metode za doseg tega cilja, dokler ne pride do kakšne spremembe v sovjetski politiki.

Narodi se ne bodo spet zatekli k samorilski metodi, da bi z vojno hoteli doseči mir. Trenutno se lahko opirajo le na omejene sporazume namesto na obsežen svetovni dogovor. Ker se nečjejo združiti vsi, se moramo združiti pa tisti, ki to želimo. Iz te želje so nastali posebni sporazumi in težnja k mednarodnim zvezam, ki so glavna značilnost vsega delovanja na mednarodnem področju.

Nekateri izmed teh sporazumov so nastali izven že obstoječih organizacij: prva med vsemi temi je Britanska skupnost narodov, nato so tri skandinavske kraljevine, ki so vedno med seboj v prijateljskih odnosih in vedno nastopajo skupno pred ostalim svetom. Belgija, Holandska in Luksemburg so pred kratkim ustvarili novo zvezo Benelux. Vse ameriške republike na Severu, Jugu in one v Srednji Ameriki, so sklenile Panameriško zvezo.

In z ozirom na te okoliščine in na to ozadje moramo gledati na dve najvažnejši novi tvorbi, ki se postopoma izoblikujejo pred našimi očmi: to sta Evropski svet in Atlantski sporazum.

Največji pospešek vsemu temu dogajanju daje prav gotovo strah pred komunizmom, ki se kot revolucionarno gibanje opira le na surovno silo za doseg svojih ciljev, tako v domovini kot v tujini. In vedno je mnogo lažje združiti narode, kadar so v strahu pred nevarnostjo, kakor pa kakšen namen, ki bi bil zaželen sam po sebi v upanju na dober uspeh.

Vendar pa so vse te zveze, ki smo jih prej omenili, poleg nevarnosti pred sovjetsko politiko zaželenje tudi same po sebi. Obramba pred nevarnostjo napada je lahko samo hiter pospešek, ki da organizacijam še večji zagon, toda njihova vodilna sila je želja po mednarodnem združenju.

Skozi sto let je na svetu prevladovala težnja k separatizmu. Uničene so bile nekatere obsežne oblike, dočim ni nastajanje novih nacionalizmov in držav prav nič trpelo. Sedaj je čas zrel za sredo-težna gibanja — to se pravi za združevanje, ki bo protiutež prejšnjemu sredobežnemu gibanju, ko so narodi vsak sam zase taval in iskali prave poti v politiki.

Samovlada in neodvisnost pred

tujim vmešavanjem so osnovne pravice narodov, ki jih ne smemo žrtvovati. Toda prijateljstvo in sodelovanje med sosednjimi narodi so dobre stvari, kot je tudi — če gledamo s svetovnega stališča — gibanje, ki skuša v določenih mejah združiti vse narode na svetu.

Teh velikih ciljev pa ne bo mogoče doseči samo s teoretično proglavitvijo splošnih načel, niti ne samo s podpisom zapisnikov, sporazumov in pogodb, čeprav so predhodno potrebni. Te cilje je treba doseči postopoma in z velikim naporom, z ustanavljanjem delavnih političnih organizacij, s skrbno preudarjenimi sklepi državnikov ter z bistrim razumevanjem in podporo narodov samih. To se pravi s podporo milijonov neodvisnih mož in žena, ki žele preučiti in se razgovorjati o tem vprašanju ter hodejo tudi sami prispevati h gradnji ene organizacije, kjer se bo mnenje posameznih narodov popolnoma ujelo. In to mnenje je sodnik, ki odloča v zgodovini ter kuje usodo ljudem.

(Viscont Samuel, vodja britanske liberalne stranke)

Vesti z Goriškega

Boj proti občinskemu davku

Proti občinskemu davku nadaljujejo boj tri goriške sindikalne struje in sicer: Splošna zveza italijanskih delavcev (CGIL), svobodna zveza italijanskih delavcev (LIGIL) in zveza italijanskih delavcev (FIL). Socialistična unitarna stranka pa je sprejela sklep proti dejstvu, da se niso upoštevale zahteve, da bi se znižali gotovi odstotki delavskih plač glede na obdavčevanje. Trdijo tudi, da gre gibanje proti temu davku tako daleč, da do delavske organizacije dale delavcem namig, naj ne plačajo obroka davka, ki zapade v tem mesecu.

Goriško letališče

Kakor doznavamo iz vesti, ki prihajajo iz Rima, pride med italijansko in jugoslovansko komisijo do sporazuma, na podlagi katerega bodo jugoslovanska civilna letala lahko pristajala na goriškem letališču. Obratno bodo imela italijanska civilna letala isto pravico pristajati na zagrebškem letališču.

Kaj je z našimi občinami

Ko se je 24. januarja mudilo pri prefektu odposlanstvo vodstva S.D. Z., je postavilo tudi vprašanje o postavitvi slovenskih občin. Prefekt je odgovoril, da bodo za letošnje občinske volitve postavljene slovenske občine in sicer Steverjan in Sovodnje, poleg Doberdoba, ki že obstoja. Plesivo pod Medano ostane pod krminsko občino, kjer je že od septembra 1947.

Gorica

Goriška rojaka gg. dr. Marjan Bregant in dr. Karol Rutar sta zopet vpisana v zdravniško zbornico. Oba lahko prosto izvršujeta zdravniški poklic. Znano je, da je moral dr. Bregant pod fašizmom v Jugoslavijo, ker ga takrat kot Slovenca niso hoteli vpisati v zbornico.

Krojni tečaj

S 1. marcem se zopet začne v prostorih Slov. dobrodelnega društva, Riva Piazzetta 18, krojni tečaj, ki bo na splošno željo združen tudi s šivalnim tečajem. Pri glase sprejema Dobrodelna pisarna, ki je odprta vsak dan od 9. do 12. ure.

Opozorilo beguncem

Urad Centra v Gorici sporoča: 1. Kanadska komisija je zvišala starostno dobo za izselitev za ženske, ki želijo v Kanadi prevzeti mesto služkinj. Starost je določena na 55 let. Kdor želi, naj se takoj javi na Centru. 2. Vsi begunci, ki se želijo izseliti v Argentino in imajo vpoklic ali tako zvan »libero sbarco«, naj prinesejo v urad Centra, Riva Piazzetta 18, prepise dotičnih listin. Urad IRO za emigracijo želi namreč imeti točne podatke teh listin in bo Center zato preskrbel za takojšnjo oddajo listin na emigracijske urade.

Vsi begunci, ki so nesposobni za emigracijo, ali pa jih ne morejo takoj emigrirati, ali pa sploh ne mislijo emigrirati, naj se javijo na uradu Centra IRO - NCWV, kjer obstoja možnost, da bi dobili podporo IRO. Organizacija IRO je namreč s 31. decembrom 1949 ustavila vsak dohod v taborišča in je zato razširila pogoje za dajanje podpor zunaj kampov v Centru.

Poroka

Zadnjo soboto 11. t. m. se je poročil g. Tine Kraner, profesor na Slov. strokovni šoli v Gorici. Poroka se je vršila v župni cerkvi sv. Ignacija na Travniku. Poročal je g. Stanko Stanič, nevestin stric. Obilo sreče!

Popravek

V članek »Pravica slovenske manjšine v Italiji«, ki smo ga objavili v prejšnji številki našega lista, se nam je vrnila neljuba pomota, ki bistveno kvari smisel 1. stavka, 6. odst. na 2. strani. Stavke se pravilno glasi:

»To pa nasprotuje jasnemu besedilu člena 19 mirovne pogodbe, ki zahteva le »domicila in ne anagrafsko potrjene rezidenze« za obratitev italijanskega državljanstva.«

Koliko nas je?

Goriški odsek italijanske republikanske stranke je stavil na steno, da je v Jugoslaviji tolikšno število italijanske šolske in učne se mladine sploh, kolikor znaša število Slovencev v Italiji, kljub dejstvu, da se je mnogo tisočev Italijanov izselilo iz Istre. Goriška italijanska republikanska stranka pozablja, da živi v vi-

demski pokrajini najmanj 60.000 Slovencev, ki zamenjajo svoje pravice že od leta 1886, kakor je »Demokracija« še pred nedavnimi dokazala z jasnimi dokumenti.

Naborniki prepevajo

Te dni se vršijo v Gorici vojaški nabori. Vsek dan slišimo lepe pesmi naših mladeničev, ki strumno korakajo po korzu, veselo razpoloženi.

Valeršce pri Števerjanu

V nedeljo 12. t. m. smo tu blagoslovili poslopje naše šole. Poslopje smo zgradili mi sami na svoje stroške, s svojim trudom in prizadevanjem.

Za načrt se je zavzel nekaj poštvalnih in uvidnih gospodarjev iz omenjenega predela. Sestavili so odbor za gradnjo nove šole, naročili pri stavbeniku primeren načrt in skoro vse družine, ki spadajo pod območje nove šole in ki imajo okrog 30-35 šoloborčnih otrok, so prisloščile na pomoč z denarnimi prispevki, s prostovoljnimi delom in dobavo gradbenega materiala. V kratki dobi dveh mesecev je bilo sezidano brez vsake tuje pomoči pritično poslopje z eno veliko sobo. Blagoslovil jo je naš župnik g. Ciril Sedej. Prisostvovali so tudi šolski skrbnik Devetta, didaktični ravnatelj Lebani in zastopnik prefektore, ki je tudi naš začasni občinski komisar dr. Baum.

Šolsko poslopje smo morali zgraditi sami s svojimi močmi, kar se ne zgodi zlepa v vsej Italiji! Mi cenimo šole nad vse, zato nismo mogli čakati, da nam bi jo oblastva gradila z obljubami. Oblastva, ki smo jih imenovali, so nam sicer zagotavljala, da bomo imeli

lep nagovor g. Gerbec Anton, župnik iz Gaberji. Nato mu je zapel domači pevski zbor. Tudi na pokopališču smo se poslovili od rajnega s pesmijo.

Naj mu sveti večna luč! Preostanim, zlasti g. župniku in g. profesorju ter družini iskreno sožalje! Vaščani

Zapadna Brda

»Ljudsko« (komunistično) prizivno sodišče v Ljubljani je potrdilo sodbo okrožnega sodišča, ki je 9. in 10. decembra pret. l. sodilo in obsodilo v Solkanu skupino brislih nekomunistov. Kakor znano je bil v Solkanu obsojen na smrt tudi mladi Darko Toroš iz Medane, ki so ga potem odpeljali v ljubljanske zapore. Ali so ga po zavrnitvi priziva ustrelili, mi še znano.

Pred nekaj tedni je italijanska obmejna policija iz Krmina prišla nekoga Mihaela Persolja, doma iz Imenj v Brdih. Ta mladenič se je nekam sumljivo kretal po Oslavju pri Gorici, po Števerjanu in slednjič po Krminski gori. Slovenci iz teh krajev zatrjujejo, da je povpraševal po nekaterih slovenskih priseljencih iz Brd in vse kaže, da je iskal ljudi, ki so bili imenovani na procesu v Solkanu in nekateri tudi obsojeni. Zopet drugi poudarjajo, da je celó odkrito povedal, da mu je bila poverjena naloga poiskati te naše ljudi in jih spraviti v žrelo Titove policije.

Upamo, da ga italijanska oblastva ne bodo izpustila, dokler se ne izkažejo vzroki njegovega prihoda na to stran meje. In če se ugotovi, da je bil njegov namen zavrniti, naj ga predajo sodišču.

Kako so plačali kmete zadružnike

Večkrat smo že pisali, da bi radi vedeli, koliko in kaj dobijo kmete, ki so jih komunisti spravili v sovhoz, to je v državno komunistič-

Resnica prihaja na dan

Stev. 3 lista »Patrie dal Friule« od prve polovice tega meseca polemizira z »Messaggero Veneta« od 29. januarja glede 12.000 istrskih beguncem, ki so se naselili v Furlaniji.

»V bistvu nam članek pravi — trdi »Patrie dal Friule« —, da na podlagi listinskih podatkov odpadeta na 12.000 Julijancev (Istranov, op. ur.), ki se nahajajo v Vidmu in v Furlaniji, dve tretjini na Furlane, ki so se nekdo izselili v Istro.«

To odkrito in jasno priznanje lista »Messaggero Veneta« nas zelo razveseljuje, ker potrjuje našo trditev, da so se Italijani, četudi furlanskega porekla, naseljevali v slovenske kraje, tudi v Istro in na Goriško, in ne obratno Slovani v italijanske!

To naj si zapomnijo vsi Italijani, tako krajevni, kakor oni, ki so prišli sem k nam z juga. In to naj si zabeležijo tudi zavezniški merodajni krogi, da bodo od prilike do prilike bolj točno spoznali razne zgodovinske resnice iz naših krajev!

Slovenci vedno vse šolske pravice. Kakor da ne bi mi vedeli, v kakšni nevarnosti je naša šola prav zaradi nenaklonjenosti od strani oblastev in stalnega zalezovanja, ki nima prav nobenega dobrega namena. Za razne stavbe v Gorici in po Furlaniji imajo oblastva denar takoj na razpolago, za nas Slovence nikjer, niti na šolskem polju!

Znani sovinstični tednik »Il Lunedù« upa, da bo zaradi naše šole, ki smo jo sami zgradili, nehala borba Slovencev za slovenske šole v Ločniku. Kaj še! Osramočen zaradi dejstva, da smo si morali sami graditi šolo, kar se zlepa nikjer v Italiji ne dogaja, skuša »Il Lunedù« zavijati, da so naši slovenski voditelji zahtevali tudi za nas Valeršce šole daleč proč od tu. To pa ne odgovarja resnici, ker vemo, da se je ravno »Demokracija« potegovala za nas in za to, da bi šole gradili tudi za Slovence iz Ločnika in Gradašute. Saj je bil poslan na pristojno mesto tudi primeren ugovor. Naj si ga »Lunedi« poišče na šolskem skrbništvu v Gorici!

Krmin

Sem je te dni pribežal iz Titovega raja, iz Medane, Princič Alojz. V Medani je služil na neki kmetiji z mesečno stalno plačo ter s hrano in stanovanjem. Sedaj pa ga je vaški krajevni odbor silil, da mora izročiti vso plačo njemu z obljubo, da mu bo potem nakazal, kar bo on hotel. Živimo pač v dobi, ko rdeča pravica ščiti »izkoriščane« in »izmozgane« delavce, tudi najskromnejše s tem, da jim odvzame še to, kar si utegnejo zaslužiti na še obstoječi kmetiji v zapadnih Brdih.

Sovodnje

Dne 10. februarja je po kratki boleznimi mirno v Gospodu zaspal naš vaščan Avguštin Butkovič, brat našega g. dušnega pastirja Petra Butkoviča in oče duhovnika g. Dragotina Butkoviča, profesorja na slovenski gimnaziji.

Pogreb blagega pokojnika je bil v soboto 11. t. m. Vodil ga je mrg. Gregorec ob asistenci šestih gg. duhovnikov iz Gorice in sosednjih vasi, ob veliki udeležbi domačinov in sosedov iz okolice, zastopnikov slov. šol, dijakov in dijakin slovenske gimnazije v Gorici, ki so nosili tudi vence. V cerkvi je imel

no zadrugo. Lani v poletju smo zvedeli, da so jim dajali nekaj plačila, in sicer 3.600 dinarjev na mesec. Glas je šel, da bodo dobili tudi pravilno razdeljene prideleke. No, sedaj smo dobili vest, da so porazdelili na vsakega družinskega poglavarja po dva hektolitra vinskega mošta. In nič drugega! Razočaranje je velikansko in škripanje z zobmi še huje. Par čevljev stane v Titovem raju 5.000 dinarjev, če jih le kdo najde. Perilo in obleka je ravno tako draga. Kmet, je preživljal sebe, ženo in otroke s svojimi 3.600 dinarji... Tako plačuje komunisti!

Pokrajinski kongres demokratske stranke

Zadnjo nedeljo 22. p. m. se je vršil v Gorici pokrajinski kongres demokratske stranke. Predsedoval mu je član državnega vodstva prof. Bernaldo. Glavno poročilo je imel dr. Poterzio, dosedanja pokrajinski tajnik. Ob koncu je bil izvoljen novi pokrajinski svet, v katerem je tudi dr. Poterzio ter so bili določeni delegati za kongres.

Po Vipavski dolini

V preteklem tednu je OZNA po Vipavskem pobrala kakih štiri »to osebe. Mlado in staro, vse je prišlo prav. Arretacije je OZNA izvrševala pomoči, največ v Crniškem kraju. Kam je spravila te uboge nesrečnike, ni še znano. Menimo, da gre za »čistke« reakcije sprilo bilajajočih se državnih volitev. Saj so komunisti stavili na papir, da lahko vsakdo kandidira, če zbere sto podpisov.

Naše srce in naše misli so pri teh štiri sto nesrečnejših in pri njihovih prizadetih družinah, pri materah, pri ženah, pri otrocih. Skratka pri vseh naših mučenikih, ki jih komunisti preganjajo. Trpljenje ni zamen! Ono rodi navadno dober sad. Komunisti je v krčih, pa naj začasno tudi izgleda, da se Titov komunistizem »rešuje« s pomočjo ameriških dolarjev in zagotovili, da mu bo Truman pomagal, če ga bo njegov oče Stalin napadel. Se nikoli in nikjer na svetu ni zmaga la krivica trajno nad pravico in resnico! Vselej in povsod je po trpljenju zasijalo sonce svobodnega življenja.

Odgovorni urednik: dr. Janjo Jež Tiska: Tiskarna »DEMOKRAIJA«, d.d. v Trstu

SLOVENSKA PROSVETNA MATICA - TRST

SPORED KONCERTA

violinista prof. KARLA SANCINA in pianiste prof. MIRCE SANCINOVE

- 1) E. GRIEG: Sonata za klavir in violino op 13. v G-duru. Lento doloroso. Allegro vivace. Allegretto tranquillo. Allegro animato.
- 2) J. S. BACH: Aria na struni G.
- 3) B. SMETANA: »Iz moje domovine« (II. del).
- 4) PAGANINI - SZYMANOWSKI: Capriccio št. 20, 21.
- 5) P. SARASATE: Andaluska Romanca.
- 6) ANT. DVORŽAK - KREISLER: Slovenski ples v e-molu.
- 7) C. CASSADO: Ples zelenega vraga.

Koncert bo v petek dne 24. februarja ob 20.30 v društvenih prostorih v ulici Machiavelli 22-II. Vstop prost.

Vipava

Zadnjo soboto 11. t. m. je umrla ugledna tržanka gospa Alojzija Premrl, vdova po znanem zadržnem delavcu in svoječasnem predsedniku vipavske Posojilnice g. Rafaelu. Blaga pokojnica, ki je vsa živela za dom in družino, je dočkala visoko starost skoro 78 let. Vsi, ki so jo poznali, so jo spoštovali in jo bodo ohranili v častnem spominu. Naj ji sveti večna luč! Zaljubljeni družini, zlasti g. prof. Rafflu in g. kuratu Stankotu, toplo sožalje.

Pok. Lado Štravs

Lada Stravs ni več.

Kdo je bil Lado Štravs? Bil je preprost obrtnik, doma iz Idrije. S tem nismo nič povedali o njem. Lado Stravs je bil ponosen, zaveden Slovenec, ki svojega slovenstva nikomur ni prodajal in je zato ne samo trpel pod fašisti, ampak bil od fašistov tudi znatno uničen. V 24. urah je moral zbežati iz Italije in se je s svojo družino naselil v Ljubljani, kjer je živel do vojne. Ko ga je klicala domovina pod orožje, se je Lado takoj odzval, da brani severne meje proti nacistom. Vrnili se po zlomu v Ljubljano, so ga fašisti takoj zaprli in odvedli v Italijo, kjer je živel v najtežjih razmerah vse do svoje osvoboditve po Amerikancih. Takoj nato je stopil kot vojak v zavezniško vojsko, kjer je služil v Italiji in na Srednjem Vzhodu. Ko je komunistem zagospodaril v Jugoslaviji, je pokojni Lado z gnušom odklonil, da se vrne domov pod zločince. Srce pa ga je le gnalo bliže doma. Ni hotel v emigracijo, čeprav so mu bila odprta vrata v lepe službe. Odsel je iz Egipta kot vojak, da kot begunec čaka v Italiji v kampih, da se mu odpro vrata v domovino. Tu ga je čakalo novo grenko razočaranje. Dvčerašnji sovražniki — fašisti — gospodarijo po kampih na visokih položajih in so bogato plačani, dočim begunci — dovčerašnji zavezniški vojaki — delajo s siromašni plačami pod najtežjimi pogoji. Skoro eno leto je vzdržal to ponižanje. Grizlo ga je, a je molčal. Ze na smrt bolan se je vlačil na delo, še vedno verujoč v rešitev. Na dan 12. januarja pa so mu dovedli nove laške »močič« iz visokimi plačami in njega podredili njim. Pokojni Lado je vztrajal do konca službe, potem pa se je zvrlel v svojo sobo, se vlegel na posteljo in umrl zadet od srčne kapi. Petdesetletnik je padel kot hrast. Njegovo truplo počiva v laški zemlji, na pokopališču v Salernu. Pokojni Lado bi moral biti vzgled mnogim našim omikancem. Se zadnji dan pred smrtjo je naročil knjige družbe sv. Mohorja in čital koledar pozno v noč. »Veš, Janki, mi je rekel« saj se z vsem ne strinjam, toda slovenska stvar je, pa jo je treba podpirati.

Dragi Lado, počivaj v miru v tuji zemlji in bodi prepričan, da tvoje ime ne bo pozabljeno, ko bo naša slovenska zemlja zopet svobodna, ker ti si bil tudi eden od tistih, ki so zanj umrli. Dr. X. J.

Mizarsko podjetje

Milivoj Pertot

Barbovile, ul. Bavado 15 - tel. 39-08

izdeluje:

vsa stavbna dela -
pohištva vseh vrst -
tudi po načrtu -
čolne

Tržaško krznarstvo - Pellicceria Triestina

TRG SV. IVANA (Piazza S. Giovanni) št. 4 - III. nadstropje

SEZONSKA RAZPRODAJA

Ponedeljek, 20. 2.: 13.00 Iz češkega glasbenega sveta. — 19.00 Evropski obnovitveni načrt. — 20.00 Sportna kronika. — 21.00 Opera: Verdi: »Trubadura«.

Torek, 21. 2.: 13.00 Glasba po željah. — 19.00 Angleščina po radiu. 21.00 Veselo predpustno omizje. 21.30 Mendelssohn: Koncert za violino in orkester.

Sreda, 22. 2.: 19.00 Zdravniški vedež. — 19.15 Glasba raznih narodov. — 21.00 Razgovori pred mikrofonom. — 22.00 Simfonični koncert.

Četrtek, 23. 2.: 12.10 Salonski orkester »Slovenske prosv. matice«. 13.00 Slovenske narodne motive izvaja pevski duo, na harmoniki spremlja Marij Sancin. — 19.00 Slovensčina za Slovence. — 21.00 Radijski oder - R. Cortese »Poročna obleka«, nato Lahka večerna glasba.

Petek, 24. 2.: 13.00 Glasba po željah. — 18.40 Schrammel kvintet. 19.00 Angleščina po radiu. — 20.30 Tržaški kulturni razgledi. 21.00 Mojstri besede. — 22.00 Beethoven: Simfonija št. 2 v D duru.

Sobota, 25. 2.: 13.30 Salonski kvintet Pacchiori. — 18.30 Oddaja za najmlajše: »Mizica pogrnj se«. — 20.10 Koncert pianiste Mirce Sancinove. — 22.20 Večerni koncert.

ZAHVALA

Ob priliki smrti in pogreba

Avguščina Butkoviča

smo prejeli od vsehposod izraze sočutja v dejanju in besedi, kar nam je bilo v resnično tolažbo v teh grenkih dneh. Vsem, ki so z nami sočustvovali in pokojniku lajšali tmljenje, se na tem mestu toplo zahvalujemo, zlasti prevzvišenemu gospodu nadškofu goriškemu za tolažilne besede in nadpastirski blagoslov, obema gg. zdravnikom, častiti duhovščini, g. ravnatelju, profesorjem zboru in dijakom slovenske gimnazije, liceja in učiteljskega v Gorici, domačemu pevskemu zboru, sovođenjskim župljanom in vsem onim, ki so se mnogoštevilno udeležili lepega krščanskega spreveda.

Sin DRAGO, duhovnik,

Brat PETER — DOMEN

z ostalo družino

župnik in dušni pastir

Sovodnje, 15. svečana 1950

POZOR!

Krznarstvo - Pellicceria ALASKA

Trst, ulica S. Lazzaro 13-1 - tel. 56-58

Kupuje kune zlatice in belice - nudi lepo izbiro krznenih plaščev, ovratnikov, plavh, srebrnih, platinastih ter drugih lisic.

GENE ZELO UGODNE

Lovci, pozor!

KUNE BELICE - KUNE ZLATICE
za direktni eksport v Ameriko
PLACA NAJBOLJŠE po dnevnih cenah

M. Fischer

TRST, VIA PINTA' 24
(Telefon 93,194)

Mizarji
kole za trle,
deske smre-
kove, mace-
snove in tr-
dih leso, o,
trame, par-
kete in drva nudi najugodnejše

CALEA

TEL. 90441 TRST
Viale Sonnino, 24

NECCHI novi model B U



NA OBROKE

za vezanje, krpanje, obšivanje lukaj, prišitje gumbov, čipke, cikcakaste šive. Vsa dela se izvršujejo brez okvirja. Pouki za vezanje brezplačno.

SIVALNI STROJI na industrijski tok za čevljarje in krojače. PRODAJA NADOMESTNIH DELOV. RADIOAPARATI najboljših znamk pri

TULLIO

TRST - ul. C. BATTISTI št. 12
Tel. 65-38 - TRZIC, na Korzu

Največjo izbiro

ZIMSKIH PLAŠČEV, POVRŠNIKOV, LODNOV, DEŽNIH PLAŠČEV, OGRINJAL (mantelline) po brezkonkurenčnih cenah

dobite pri

Magazzini del Corso

Trst - Corso, 1